



لور و زده کړو وزارت
تایش پوهنتون
څېړنو او علمي مجلو معاونیت



د تایش پوهنتون څېړنیزه پالیسي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سريزه

پوهنتونونه، تحصيلي بنسټونه، علمي او څيړنيزې ادارې دي چې د ټولنې د بيلا بيلو اړتياوو د تامين لپاره علمي او څيړنيز خدمات وړاندې کوي. په پوهنتونونو کې د علمي کادر غړي دوه مهمې دندې لري چې يوه تدريس او بله يې څيړنې دي چې تدريس پرته له څيړنې امکان نه لري. د لوړو زده کړو وزارت د لوايخو او پاليسو له مخې او په تابش پوهنتون کې د څيړنيزو چارو د سمون، سنابلېت او انسجام فرهنگ ته د ودې ورکولو په موخه د پوهنتون د مرکزي څيړنو آمریت بهتره وگڼله او اړ شو چې د علمي څيړنو دغه پاليسي طرحه او د علمي شورا له لوري تصويب شي.

د څيړنې له ميتودونو سره د کم شمېر استادانو بلدتيا، د علمي څيړنو کولو په موخه د مالي او فزيکي منابعو نه شتون او د علمي څيړنو کميت او کيفيت نور هغه لاملونه دي چې دا پاليسي يې د جوړېدو تر درشله رسولې ده. په ملي، منطقوي او نړيواله کچه د علمي او معياري علمي څيړنو په وړتيا د پوهنتون سنابلېت ددې پاليسۍ مهم ليد لوری تشکيلوي. د دې پاليسۍ له مخې هڅه کيږي څو د علمي څيړنو د ميتودولوژۍ د زده کړې او استادانو د څيړنيزو مهارتونو انکشاف له لارې له يوې خوا استادان خپل اکاډميک مکلفيتونه پر ځاې کړي او له بلې خوا د علمي او مسلکي څيړنو د رشد له لارې له يو بل سره په اړيکه کې اوسي څو په دې توگه د پوهنتون او په نهايت کې د لوړو زده کړو وزارت ستراتيژيک پلان عملي کړای شي.

الف: څيړنه او اهميت يې

دا چې د هر علمي نهاد او په ځانگړې ډول د پوهنتون له پاره د څيړنو ترسره کول يو له حياتي او ډېرو اړينو کړنو څخه دي، نو ويلاى شو چې پرته له څيړنو د پوهنتون اصلي تعريف او مسؤليت نيمگړی دی. له څيړنو پرته د ټولنې پرمختگ ناشونې دی. د هرې ټولنې د پرمختگ اندازه د همغه ټولنې د حقيقي او حکمي اشخاصو د څيړنو د کيفيت او کميت له مخې کولای شو. نن ورځ د نړۍ د اکثرو پرمختللو ټولنو له پاره د اړينو څيړنو اړوند په عادي بوديجه کې ځانگړی او فوق العاده ځای او ونډه ورکول کيږي، تر څو په يادو ټولنو کې اړوند نهادونه انفرادي او گروپي څيړنې په ملي او نړيواله کچه ترسره کړي. ستونزې معلومې، فرصتونه تشخيص او د حل اړوند يې داسې علمي څيړنې وکړي، چې په علمي بڼه لاسته راوړنې ولري. يادې چارې ترسره کول پرته له شکه د همغه ټولنې پرمختگ او نورو له پاره د آسانتيا باعث گرځي.

ب: فعلي وضعيت

د هرې ټولنې د رشد او پرمختگ لپاره امنيت، سوله او ثبات يو اساسي شرط دی خو له بده مرغه په افغانستان کې لسگونه کلونو جگړې هرې برخې ته د ستر زيان اړولو تر څنگ په علمي او څيړنيز بهير هم اغيز غورځولی دی. د کلونو جگړو د ورانيو او بدبختيو د جبران په موخه په تيرو څو کلونو کې ښه فرصتونه رامینځته شوي دي. د استادانو د ظرفيت لوړولو، زيربناوو احيا او انکشاف، د علمي څيړنو رشد او انکشاف، د تعليمي نصاب نوې ارزونې او تجديد او پوهنتوني انکشاف په برخه کې ډير کارونه تر سره شوي دي چې لا تر اوسه بسنه نه کوي.

1. د ضعف نقطې

د علمي څيړنو کولو او د هغوی له ميتودونو سره د ډيرو استادانو نا بلدتيا، د څيړنيزو اسانتياوو کمښت، په ځينو تحصيلي بنسټونو کې د علمي منابعو نه شتون يا کمښت، له علمي څيړنو سره د يو شمير استادانو نه يا کمه ليوالتيا او په عادي بوديجه کې د علمي څيړنو لپاره د کافي بوديجې نه شتون د علمي څيړنيزو پروژو د پرمختگ په مقابل کې ستر خنډونه او د ضعف نقطې گڼل کيږي.

په همدې ډول د پوهنتونونو ترمنځ د علمي او مسلکي اړیکو کم رنگي، په علمي ساحو کې له علمي څېړنو څخه د ترلاسه شویو پایلو څخه نه گټه اخستنه او په نهایت کې د خپلو کمیو او کاستیو د رفع په موخه د علمي څېړنو څخه د استفادې له ارزښت څخه نا خبري په دې برخه کې نور ستر خنډونه گڼل کېږي.

2. د قوت نقطې

اوسمهال په یو شمیر پوهنتونونو کې د علمي څېړنو په برخه کې د مجربو استادانو، د لوړو تحصیلي درجو لرونکو استادانو شتون، د علمي څېړنو د مرکزونو لپاره د زیر بناوو شتون او معلوماتي ټکنالوژۍ ته د خلکو اسانه لاسرسی د علمي څېړنو په ډگر کې د قوت نقطې گڼل کېږي.

په تابش پوهنتون کې د علمي څېړنو د انسجام د مرکز شتون او دې برخې ته د جلا بودیجې ځانگړې کول به استادانو ته دا فرصت ورکړي خو د علمي څېړنو په ډگر کې له شته امکاناتو څخه اعظمي گټه پورته کړي او په نهایت کې د ټولنې د څېړنیزو اړتیاوو د پوره کولو لپاره کار وکړي.

ج: د علمي څېړنو پالیسي لړلید (Vision)

تابش پوهنتون په ملي او سیمه ییزه کچه د یو څېړنیز مرکز په بڼه ځلول

د: د علمي څېړنو پالیسي ماموریت (Mission)

د تابش پوهنتون د څېړنو معاونیت ماموریت د علمي څېړنو د ودې، د څېړنیز چاپیریال د پیاوړتیا او د ټولنې د اړتیاوو پر بنسټ د علمي فعالیتونو د ملاتړ له لارې د پوهې تولید او پراختیا ده. د دې ماموریت د تحقق لپاره لاندې موخې تعقیبېږي:

1. د علمي څېړنو پیاوړتیا او پراختیا .
2. د علمي کادر غړو لپاره د څېړنو په برخه کې د امکاناتو او اسانتیاوو برابرول .
3. د څېړنیزو پایلو د اغېزمنې استفادې او عملي پلي کېدو زمینه برابرول .
4. له ملي او نړیوالو څېړنیزو مرکزونو، پوهنتونونو او علمي بنسټونو سره د مسلکي او علمي همکاريو پراختیا .
5. د ټولنې د ستونزو او څېړنیزو اړتیاوو درک، پېژندنه او د هغو لپاره د علمي حلارو موندل .

ه: متوقع پایلې

- 1) د گټورو علمي څېړنو په کولو او نشر سره به محترم استادان، محصلان او اړونده علاقمندان معتبرو علمي موادو ته لاسرسی پیدا کړي.
- 2) د علمي څېړنو په پایله کې به د هېواد او سیمې سیاسي، حقوقي، اقتصادي، ټولنیزې، فرهنګي او نورې ستونزې تشخیص او د حل یوه مناسبه لاره به ورته وړاندیز شي.
- 3) د څېړنو د ترسره کیدو څخه د مالي سرچینو لاسته راوړلو له امله د تابش پوهنتون په عایداتو کې زیاتوالی راوستل.

لومړۍ فصل عمومي احكام

لومړۍ ماده: د څېړونکي استاد مکلفيتونه

1. څېړونکی استاد مکلف دی د علمي څېړنې پالسی سره سم خپله څېړنه پیل کړي.
2. په هره میاشت کې باید څېړونکی د اړوند پوهنځي علمي څېړنو کمیټې ته د څېړنیزو فعالیتونو راپور وړاندې کړي.
3. که چیرته څېړونکی د څېړنې په جریان کې د ستونزو سره مخ کیږي یا دا چې وړاندیزونه ولري؛ نو باید د پوهنځي د علمي څېړنو کمیټې سره یې شریک کړي.
4. څېړونکی استاد مکلفیت لري چې خپل څېړنه د تابش پوهنتون د استاد تر عنوان لاندې نشر کړي او د ژوند تر پایه یې د بل پوهنتون په نوم نه شي تغیرولی.
5. د څېړنې د بشپړیدو څخه وروسته څېړونکې باید خپله تر سره شوې څېړنه د اړونده پوهنځي د څېړنو کمیټې او یا د څېړنې آمریت له طریق اړونده خواوو سره شریکه کړي.
6. هر استاد مکلفیت لري چې د خپل مسلک او تخصص په پام کې نیولو سره حد اقل کال کې یوه څېړنه ترسره کړي.
7. څېړونکی استاد مکلفیت لري چې د خپلې څېړنې پایلې د مقالې اړونده کنفرانسونو (ملي او نړیوال) یا اړونده اداراتو او یا هم پوهنتون په داخلي د علمي کنفرانس تر عنوان لاندې محصلینو او استادانو سره شریک کړي.
8. استاد به کونښن کوي چې خپل مقالې د نشر کیدونکې ژونال د اعتبار او حیثیت په اړه پوره اطمینان ترلاسه کړي.

د څېړنو معاونیت او پوهنځیو د څېړنو کمېټو دندې او مسؤلیتونه

دویمه ماده: د پوهنتون د علمي څېړنو معاونیت دندې او مسؤلیتونه:

(۱) دندې موخه: د پوهنتون په کچه د علمي څېړنیزو چارو تنظیم، دودول، معیاري کول او د ټولنې د پرمختګ په موخه په څېړنیزو فعالیتونو کې مؤثریت او مثمریت رامنځته کول.

(۲) دندې او مسؤلیتونه:

1. د څېړنیز مرکز د چارو د ښه تنظیم په موخه عملیاتي، انکشافی او څېړنیزو پلانونو ترتیبول.
2. د څېړنیزو چارو د بهبود او معیاري کیدو په موخه د لوړو زده کړو وزارت تقنیني استاد او د پوهنتون د داخلي پالیسو او طرزالعملونو تطبیق کول او څارنه.
3. د پوهنتون په کچه د څېړنې د فرهنگ دودول او څېړنیزو فعالیتونو کې د استادانو او محصلینو دخیلول.
4. د پوهنځیو د علمي څېړنو کمیټو څخه د راغلي څېړنو او د څېړنیزو پروژو ارزول او تدقیق کول.
5. د د مسلکي پرمختیا مرکز سره په ګډه د علمي څېړنو د وضعیت د بهبود په موخه د علمي کادر د غړو د ظرفیت لوړوالي لپاره په ملي او نړیواله کچه د لنډ مهاله او منځ مهاله پروګرامونو (سیمینارونه، ورکشاپونه او کنفرانسونه) برابرول.
6. د علمي کادر غړو لخوا په حادو او نویو سیاسي، حقوقي، ټولنیزو، اقتصادي، مدیریتی او دیني ترسره شوې څېړنو باندې علمي کنفرانسونو دایرول.
7. د علمي کادر غړو د انفرادي څېړنو او ګډو څېړنیزو پروژو د ترسراوې لپاره د امکاناتو او وسایلو د برابرولو په برخه کې لازم اجرات ترسره کول.
8. د پوهنتون په سطحه د ټولو علمي کادر غړو او بهر څخه راغلي څېړنو ارزونه ترسره کول.

9. اړونده مراجعو سره د پوهنتون د ټولو علمي کادر غړو د ترسره شوې څېړنو پایلې شریکول.
10. د اړونده مراجعو او ټولنې څخه ترسره شوې نیاز سنجۍ د تحلیل په اساس د څېړنیزو موضوعاتو د ټاکلو لپاره لازم اقدامات ترسره کول.
11. د علمي څېړنو د سمون مرکز د ټولو چارو څخه څارنه او نظارت ترسره کول.
12. د بیروني مراجعو څخه د څېړنې پورې مربوطې پروژو د ترلاسه کولو او پلي کولو په برخه کې لازم اقدامات ترسره کول.
13. په ملي او نړیواله کچه د استادانو او محصلینو د علمي څېړنو د خپرولو لپاره امکاناتو او اسانتیاوې برابرول.
14. د تابش پوهنتون د څېړونکو او استادانو لخوا کومې مقالې چې په ملي او نړیوالو ژونالو نشریږي له اعتبار څخه اطمینان حاصلول.
15. د کال د پیاوړو او برجسته څېړنو د تشخیص او د ستاینې لپاره یې د ځانگړو پروگرامونو جوړول.
16. د پوهنځیو د علمي څېړنو د کمیټو له فعالیتونو څخه څارنه کول.
17. کمیټې د کړنو څخه د پوهنتون علمي شورا او څېړنې، تألیف او ژباړې معاونیت رېعوار او کلنې راپورونو وړاندې کول.
18. د پوهنتون په کچه د څېړنو او څېړنیزو چارو د ښه تنظیم او هماهنگۍ په موخه میاشتنۍ عادي او ضرورت په وخت کې فوق العاده مجالس دایرول.

19. د تابش د ملي او نړیوالو علمي او څېړنیزو مجلو د چارو او فعالیتونو تنظیمول.
20. په میاشني، ربعوار او کلني ډول د علمي څېړنو د سمون د مرکز د ترسره شوې فعالیتونو څخه پوهنتون ریاست ته راپور ورکول.
21. نورې هغه دندې چې د تقنیني اسنادو ذکر او یا هم د مافوق آمر لخوا سپارل کیږي.

درېیمه ماده: د پوهنځیو د علمي څېړنو د کمیټو دندې او مسؤلیتونه:

- (1) د کمیټې د چارو د ښه تنظیم په موخه عملیاتي او څېړنیزو پلانونو ترتیبول.
- (2) د پوهنتون د علمي څېړنو امریت سره د علمي څېړنو په ترسره کولو مرسته او همکاري.
- (3) د څېړنیزو پلانونو په طرحه کولو کې د علمي څېړنو امریت سره د نظریاتو او مشورو شریکول.
- (4) د استادانو لخوا د ترسره کیدونکي څېړنو او د څېړنیزو پروژو، پلانونو او طرحو ارزول او تدقیقول.
- (5) د هیواد، سیمې او نړۍ د حادو مسایلو په تړاو د علمي-څېړنیزو کنفرانسونو دایرول کې مرسته کول.
- (6) د نورو ادارو د علمي څېړنیزو مراکزو په کنفرانسونو او ورکشاپونو کې گډون.
- (7) په میاشت کې حد اقل یو ځل د کمیټو د ناستو دایرول او هغې ته د کاري پلان طرحه کول.
- (8) د پوهنځیو په کچه په کلني ډول د پیاوړو او برجسته څېړنې په نښه کول او څېړنو معاونیت ته د تقدیر لپاره آماده کړای شي.
- (9) د ژونالونو په برخه کې د پوهنتون له اړوندو ادارو سره همغږي او د علمي مقالو د راټولولو اسانتیا برابرول.
- (10) په میاشني، ربعوار او کلني ډول د ترسره شوې فعالیتونو څخه اړونده برخو ته راپور ورکول.
- (11) د نورو هغو مرتبطو چارو ترسره کول چې ذیصلاح مراجعو لخوا ورته سپارل کیږي.

دويم فصل

د مربوطه ادارو څخه د څېړنيزو اړتياوو د معلوماتو معياري پروسه

د تابش پوهنتون د څېړنيزې تگلارې د دويم فصل له احكامو سره سم، د څېړنيزو اړتياوو د معلوماتو او د څېړنيزو عناوينو د تصويب پروسه په لاندې مرحلو کې ترسره کېږي:

لومړۍ پړاو: د څېړنيزو اړتياوو راټولول

د څېړنو معاونيت د پوهنتون د رياست دفتر په همغږۍ، له اړوندو دولتي او خصوصي ادارو، صنعتي او خدماتي بنسټونو سره د رسمي مکتوبونو، اړتيا سنجۍ فورمو، غونډو او مشورتي ناستو له لارې د ټولنې او ادارو څېړنيزې اړتياوې او ستونزې راټولوي.

دويم پړاو: د اړتياوو تحليل

راټولې شوې اړتياوې د پوهنتون د داخلي اړتيا سنجۍ له پايو سره يوځای د څېړنو معاونيت لخوا تحليل او ارزول کېږي، ترڅو د پوهنتون له علمي ظرفيتونو او ملي اړتياوو سره سم لومړيتوبونه وټاکل شي.

درېيم پړاو: په ديپارتمنت کې د څېړنيزو عناوينو ټاکل

تحليل شوې اړتياوې د بحث لپاره اړوندو ديپارتمنتونو ته وړاندې کېږي. ديپارتمنت شورا د هر اړخيزې ارزونې وروسته مناسب څېړنيز عناوين ټاکي، څېړنيز پلان ترتيبوي او د استادانو د تخصص له مخې موضوعات په انفرادي يا گډه (پروژه يي) بڼه سپاري. همدارنگه ديپارتمنت کولای شي د ټولنې د عامه او ځانگړو ستونزو پر بنسټ خپلواکې څېړنيزې موضوعگانې هم وړاندې کړي.

څلورم پړاو: د پوهنځي د څېړنو کمېټې ارزونه

د ديپارتمنتونو څېړنيز پلانونه د پوهنځي د څېړنو کمېټې ته وړاندې کېږي. کمېټه د علمي معيارونو له مخې پلانونه ارزوي او د رد، اصلاح، تائيد، توحيد يا تصويب په اړه پرېکړه کوي. تصويب شوي پلانونه د پوهنځي علمي شورا ته استول کېږي.

پنځم پړاو: د پوهنځي علمي شورا تصويب

پوهنځي علمي شورا توحيد شوی څېړنيز پلان ارزوي او د رد، اصلاح، تائيد او تصويب په اړه پرېکړه کوي. تصويب شوي پلانونه د پوهنتون د علمي څېړنو کمېټې ته استول کېږي.

شپږم پړاو: د پوهنتون د علمي څېړنو کمېټې ارزونه

د پوهنتون د علمي څېړنو کمېټه د ټولو پوهنځيو څېړنيز پلانونه ارزوي او د اړتيا په صورت کې اصلاحات پکې راولي. له توحيد او تصويب وروسته پلان د وروستۍ پرېکړې لپاره د پوهنتون علمي شورا ته وړاندې کېږي.

اووم پړاو: د پوهنتون علمي شورا وروستۍ پرېکړه

د پوهنتون علمي شورا د څېړنيز پلان وروستۍ ارزونه ترسره کوي او د تصويب په صورت کې پلان نافذ گڼل کېږي. له تصويب وروسته اړوند پوهنځي، ديپارتمنتونه او ټاکل شوي علمي کادر غړي د پلان د تطبيق او عملي کولو مسؤليت لري.

درېم فصل

د څېړنو او څېړنيزو پروژو څخه مالي ملاتړ

څلورمه ماده: بودیجې د تخصیص کولو په برخه

(۱) تابش پوهنتون هر کال د پوهنتون د څېړنو معاونیت اړوندو څېړنیزو فعالیتونو لپاره ترسره کیدونکي لگښتونه د پوهنتون عوایدو ته په پام سره بودیجه تخصیصوي.

(۲) مالي او اداري چارو معاونیت مکلفیت لري چې د بودیجې په سند کې ټاکل شوې بودیجه د څېړنو معاونیت په واک کې ورکړي.

پنځمه ماده: څېړونکو لپاره مادي او معنوي پروگرامونه برابرول

(۱) تابش پوهنتون د څېړنو معاونیت له لارې هرکال د پوهنتون په کچه غوره څېړنې د یو معیاري چکلیست په اساس مشخصوي او د یوځانکړې برنامې له طریقه یې اعلانوي.

(۲) تابش پوهنتون څلورو غوره څېړونکو (د هرې پوهنځي په سطحه یو تن استاد) ته د یوې شاندارې غونډې په ترڅ کې مادي او معنوي مکافات ورکوي.

شپږمه ماده: تصویب او اجراء

د تابش پوهنتون څېړنیزه پالیسي چې په (دریو فصلونو) شپږو مادو کې ترتیب او د پوهنتون د ۱۴۰۳ کال په (۱۳) گڼه فوق العاده علمي شوری کې چې په (۲۹ / ۱۲ / ۱۴۰۳) نېټه دایره شوې د هر اړخیز بحث څخه ورسته رایو په اتفاق تصویب شوه او د اجرا وړ گڼل کیږي.

دوکتور عبدالحمید سیرت

د تابش پوهنتون رئیس